

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
200503440-/JEB

Dato
26.04.2007

Forsøk med redusert arbeidstid for seniorer i presteskapet

Vi viser til flere samtaler med avdelingsdirektør Anne-Lise Brodtkorb. Vi ser det som svært positivt at Kultur- og kirkedepartementet (KKD) legger opp til at presteskapet vil være et av virksomhetsområdene som deltar i forsøket.

Stortinget har bevilget 20 mill kr i 2007 til forsøk med redusert arbeidstid for seniorer. Vi setter av 4 mill kroner pr år til forsøket i presteskapet, samt et bidrag til å dekke utgiftene til evaluering.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) har utformet forsøket i nært samarbeid med hovedsammenslutningene LO Stat, YS Stat, Akademikerne og Unio. FAD legger stor vekt på at forsøket skal være faglig godt gjennomarbeidet. Det er derfor viktig at de etatene som deltar gjennomfører aktiviteten i samsvar med forutsetningene. Dette brevet beskriver hovedtrekkene i forsøket i presteskapet, og er basert på innspillene fra KKD.

Hensikten med forsøket er å undersøke om, og med hvilke virkemidler, redusert arbeidstid innebærer at ansatte utsetter pensjoneringstidspunktet. Forsøkene skal derfor rettes mot seniorenene.

Forsøkene skal gjennomføres gjennom en to-års periode. Vi ber KKD legge opp til at forsøket i presteskapet starter 01.08.2007, og avsluttes 01.08.2009.

Vi er oppmerksom på at det kan være noen utfordringer knyttet til avslutningen av aktiviteten. Seniorer som har hatt 80 % arbeidstid kan tenkes å velge pensjonering

fremfor å gå tilbake til 100% arbeidstid. Samtidig vil en eventuell forlengelse av perioden med redusert arbeidstid for disse personene være krevende i forhold til kollegaer som ikke har deltatt i forsøkene. Det vil ikke være aktuelt for FAD å bidra økonomisk utover forsøksperioden. Vi vil imidlertid komme tilbake til denne problemstillingen for de etatene som vurderer å videreføre redusert arbeidstid for forsøkspersonene, men dekket over eget budsjett.

De som deltar i forsøket skal ikke komme dårligere ut enn om de hadde fortsatt med sin ordinære arbeidstid. Eksempelvis har de krav på alle vanlige rettigheter, vi viser blant annet til de seniorpolitiske tiltakene i Hovedtariffavtalen § 5.9, fleksitid osv. Det legges til grunn at deltakerne fortsatt har 100% stilling, men at denne i forsøksperioden utgjør færre timer (20%) enn tidligere. Eksempelvis skal de som omfattes av forsøket (fortsatt) innrapporteres til Statens pensjonskasse å være i en 100%-stilling. Ved eventuelt overtid- eller merarbeid beregnes dette tilsvarende reglene for deltidsansatte i 80% stilling.

For øvrig har vi fått spørsmål om forskjellen mellom seniorforsøket og adgangen til å gå av med delvis AFP. Vi viser til vedlegget der vi gir en kort beskrivelse av de to ordningene.

På grunn av den spesielle situasjonen for prestene, vil dette forsøket måtte legges opp noe annerledes enn forsøkene i de øvrige tre virksomhetene som deltar.

Prestene i Den norske kirke er tilsatt i 11 bispedømmer og har bispedømmerådet og biskopen som arbeidsgivere. Staten ved KKD har det endelige ansvaret for prestedtjenesten. Drift av menighets- og prestekontorer tilligger kirkelig fellesråd med kommunen som økonomisk ansvarlig.

Tradisjonelt er prestedtjenesten ansett som "særlig uavhengig", jf. Arbeidsmiljøloven § 10-12(2), og er geografisk avgrenset som ansvar for kirkelig betjening, kirkelige handlinger, gudstjenesteliv samt menighetsbyggende arbeid innenfor et tjenestedistrikt (prostiet) med særskilte arbeidsområder (ett eller flere sokn). Utviklingen i arbeidslivet har medført at prester over tid forutsettes å arbeide normal arbeidsuke, dvs. 37,5 timer (delt dagsverk.) Dette er nedfelt i tjenesteordning for menighetsprester § 14 som fastslår at "den enkelte prest ikke kan pålegges gjøremål som samlet inklusive reisetid ikke kan påregnes utført på tilfredsstillende måte innenfor normal arbeidsuke". Det er også nedfelt i særavtale om menighetsprestens fridager, rundskriv F 07-01, som fastslår at prester skal ha 5 dagers arbeidsuke. Videre vises til avtale om beredskap for prester, rundskriv V-7B-2005, som forsterker den kirkelige beredskap for å komme i møte behovet for uoppsettelige tjenester som prester er pålagt å utføre, og sikrer at den enkelte prest får større forutsigbar tjeneste og fritid.

Evalueringsrapporten etter to år viste at 77 % av prestene hadde gjennomført 5 dagers arbeidsuke. Dette var i en viss grad avhengig av om prestene i prostiet hadde formelle fridagsplaner, og om disse omfattet en eller to dager i uken samt

vikariering/bakvakt-ordninger. Det er ikke registrert i hvilken utstrekning den ekstra ferieuken, seniordagene samt tjenestefri med lønn i henholdsvis 4 og 7 dager pr. kalenderår for arbeidstakere over 62 og 65 år (PM 2006-18) er benyttet av prester.

Forsøk med arbeidstidsreformer for prester over 62 år skal baseres på at:

- Alle prestene i de utvalgte bispedømmer som er 62 år eller eldre i 2007, tilbys 20% redusert arbeidstid. Vi legger til grunn at alle som deltar i forsøket får full lønnsmessig kompensasjon, dvs de opprettholder sin lønn.
- Presten fritas for definerte oppgaver, så som for eksempel konfirmantundervisning, sete i menighetsråd, ledelse av prestedtjenesten, et visst antall begravelser pr. uke eller lignende.
- Disse oppgaver utføres av tilført arbeidskraft, eller at arbeidstiden avtales gjennom fri på faste dager/uker, og vikar settes inn.
- Det inngås individuelle avtaler som forplikter presten til å følge den modellen som velges.
- Prestetjenesten særlige selvstendighet og den skjønsmessige beregningen av en normalarbeidsuke medfører at både arbeidstaker og arbeidsgiver vil ha behov for å følge forsøket for å holde fokus på intensjonen og måloppnåelsen. Dette kan oppnås gjennom erfaringsutveksling, refleksjon og veiledning i grupper en til to ganger i semesteret.

Presteforeningens opprinnelige søknad gjaldt Nidaros, som derfor arbeidet med problemstillingen. Nidaros er et langstrakt bispedømme med blanding av flere mindre og en stor by og store områder med spredt bosetning. Her kan det være krevende å finne gode løsninger for supplerende prestedtjeneste, mens det vil være lettere å finne løsninger i mer tettbygde strøk. Borg er et lite, tett befolket bispedømme der avstandene er korte. Både tilgangen på supplerende prestedtjeneste og muligheten for felles løsninger må antas å være gode. Nidaros og Borg bispedømmer har til sammen 35 prester over 62 år, og FAD er enige med KKD i at disse bispedømmer bør delta i forsøkene.

Basert på gjennomsnittlig lønnstrinn, tillegg for arbeidsgiveravgift, enkelte skyssutgifter mv har KKD beregnet at samlet utgift ved forsøket i Nidaros og Borg vil utgjøre om lag 4 mill kr på årsbasis. Fornyings- og administrasjonsdepartementet er innforstått med at KKD disponerer en mindre del av dette beløpet til diverse administrative utgifter direkte knyttet til forsøket.

Forsøkene må dokumenteres og evalueres for at de skal gi nyttig ny kunnskap. Et forskningsmiljø blir gitt i oppdrag å følge aktiviteten i de tre andre forsøksvirksomhetene med analyser og dokumentasjon både ved oppstart, under og

etter forsøkene. Det bør legges opp til en egen evaluering av forsøket med prestene, der for eksempel et utvalg av prestene intervjues. FAD bidrar gjerne i en nærmere vurdering av hvordan dette bør legges opp, og ber KKD om å være ansvarlig for utforming av evalueringsoppdrag og bestilling av dette fra et passende forskningsmiljø. Som et bidrag til dekning av utgiftene ved evalueringen, overfører FAD 300 000 kr til KKD.

FAD legger til grunn at KKD sørger for at forsøket iverksettes i samsvar med dette brevet, blant annet med hensiktsmessig kontakt med fagforeningene som organiserer prestene i bispedømmet, bestilling av evaluering mv. FAD overfører midler til dekning av forsøket til KKD. Dette vil være 1,6 mill kroner i 2007, 4 mill kroner i 2008 og 2,4 mill kroner i 2009. I tillegg overføres 300 000 i 2007 til dekning av evaluering av forsøket. Departementet ber om å få tilbakemelding på hvilket kontonummer som skal benyttes ved overføring av midlene.

Vi ber om å få korte statusrapporter fra KKD om gjennomføringen av forsøket, hvor mange

som deltar, disponeringen av midlene etc. Vi foreslår tre slike rapporter hhv 01.11.2007, 01.11.2008 og 01.11.2009.

Med hilsen

Finn Melbø (e.f)
eksepedisjonssjef

Jon Blaalid
Spesialrådgiver

VEDLEGG.

FORHOLDET MELLOM SENIORFORSØKET OG REDUSERT ARBEIDSTID VED DELVIS AFP

Vi tar utgangspunkt i to personer, A og B, som begge er 62 år. A velger å gå av med delvis AFP pensjon (20%), og B velger redusert arbeidstid i seniorforsøket. Resonnementet nedenfor gjelder om begge har samme lønn, og denne er lavere enn 6 G.

Inntektsmessig vil valget ikke bety så mye da AFP-ordningen i dag ved valg av delvis AFP kun gir marginal økonomisk nedgang sammenlignet med tidligere inntekt som yrkesaktiv.

Dersom begge har 30 års opptjeningstid i ordningen ved fylte 62 år får det ingen eller små pensjonsmessige følger. A kan få noe høyere pensjon etter dagens regler da vedkommendes 20% pensjonsgrunnlaget G-reguleres fram til fylte 67 år, mens B's pensjonsgrunnlag følger lønnsøkningen som historisk sett har vært lavere enn G-reguleringen.

Dersom de ikke har 30 års opptjening ved fylte 62 år, men f.eks 25 år, vil pensjonsgrunnlaget ved overgang til alderspensjon kunne påvirkes av det valg som treffes.

A får ingen opptjening av den 20% som allerede er tatt ut i pensjon og må arbeide noe lenger enn de 5 årene som gjenstår til 30 års opptjening for å få en full tjenstepensjon (Ca. 6 år). Pensjonsgrunnlaget blir da G-regulert 20% pensjonsgrunnlag fra fylte 62 år + sluttlønn i 80% stilling.

For B vil situasjonen være: Dersom stillingen defineres som redusert stilling med 20% i forhold til 100% stilling kommer vedkommende i samme situasjon som A – han/hun må arbeide ca 6 år i tillegg til de 25 årene for å få full tjenstepensjon. Dersom forsøket defineres som en full stilling (6 timers dag = full dag) vil vedkommende tjene opp full samlet pensjon etter 5 år i tillegg. Pensjonsgrunnlaget i begge tilfeller vil være sluttlønnen.

Full lønn vil som den store hovedregel gi en samlet utbetaling på samme nivå som 80% lønn og en redusert AFP-pensjon; grunnen ligger i virkningen av AFP-tillegget og forholdet til skatt. Dette gjelder både ved AFP fra 62 til 65 år og ved AFP fra 65 til 67 år. I dette bildet må vi imidlertid også ta med i vurderingen at den som arbeider utover den fastsatte fulle lønnen vil ha denne som en økonomisk gevinst (+ bedret folketrygd), mens for AFP-pensjonisten kan inntekt utover fastsatt grunnlag gi en redusert pensjon – grensen går ved 15 000 kroner.

Dersom A og B har høyere lønnstrinn enn 6 G vil saken stille seg noe annerledes. AFP beregnes som en uførepensjon i folketrygden og den gir kun 1/3 dekning for inntekter over 6 G. Arbeidstakere med inntekt over denne grensen vil derfor sitte igjen med en høyere inntekt ved seniorforsøket enn ved å ta ut delvis (20%) AFP.